

1989. december 22. Románia huszadik századi történetének egyik legfontosabb dátuma, a kelet-európai rendszerváltások egyik sereghajtójaként országunkat is elérte a „megváltás”, a régi rendszer bukása. [Korábban a "forradalom" székelyudvarhelyi eseményeit taglaltuk](#), tavalyi írásunk dokumentumfilmeket is tartalmaz.

Szerkesztőink többsége gyerekként élte meg a rendszerváltást. Visszaemlékeztünk.

Kakasy Botond: fegyvert kerestek

Abban az évben kezdtem az iskolát, decemberben kezdődött az első vakációm. Nem tudtam, mi történik, anyám annyit mondott „bajok” vannak az országban. Én ezekből a „bajokból” annyit éreztem, hogy sokkal rövidebb ideig engedtek le az udvarra játszani, és akkor is csak a tömbház mögötti játszótérre, amit védőbástyaként fontak körbe az épületek.

A szokottnál kevesebb gyerek gyűlt össze a téren. Amikor mégis a tömbház elé merészkedtünk, láttam, hogy a szemközti blokk földszintjén, az ablakban, nagy, hosszúkas barna rádió szól, és a járó-kelők félkörben állva hallgatják azt. Mire közelebb mehettem volna, anyám éles hangja utasított vissza a tömbházak biztonságosnak vélt gyűrűjébe.

fotó: Balázs Ferenc

Katona Zoltán: a vasbetont nem viszi át a puszkagolyó

Néhány nappal azelőtt még gombfoci-bajnokságot rendeztünk az iskolában, már vakáció volt. Aznap apa betegszabadságon, anya pedig módszertani körön volt, de inkább hazasietett, és bezárta az ajtót, mert azt mondták, hogy lőni fognak a városban, ülünk itthon, ne menjünk ki, mert meglőnek.

Apa éppen a fadobozos tévé tetején álló orosz VEF rádión a „szabadeurópát” hallgatta (cserszegett, recsegett-ropogott, mint maga a rendszer), aztán hirtelen benyomta a tévé kapcsológombját – [ott pedig ezek a pillanatok mentek](#) .

Tél volt, enyhe tél, a légy is megállt a faragott csillár alatt, a szomszédok is átjöttek, Dineszku és Kárámitru, aztán Ileszku és Péterromán. Lövöldözés előben, röpködtek a golyók a képernyőn, pedig anyu azt mondta, hogy többet nem is lesz háború.

Apa és anya még azt is mondták, hogy ha ne adj' isten rálőnek a blokkunkra, akkor mi, gyermekek, azonnal hasaljunk a fal mellé, mert a vasbetont nem viszi át a puszkagolyó. Másnap már lehetett narancsot venni az alimentárában, mégis az tetszett a legjobban, hogy örömkönni

puszilgatták egymást az emberek.

Az azóta eltelt 24 évben az akkori események persze más megvilágításba kerültek, kitűnő [dokumentum](#)

- és

[játékfilmek](#)

is készültek a

[témából](#)

, amelyek már azt taglalták, hogy ha az üzletekben lett volna ennivaló, nem mentek volna olyan sokan az utcára, még néhány évig élt volna a régi rendszer (én is erről vagyok – egyelőre – meggyőződve).

Azokat a napokat viszont soha nem tudnám kitörölni az emlékezetemből, holnap reggelig tudnék mesélni róluk. És, ha valaki megkérdezi, hogy mikor ért véget a gyerekkorom, napra pontosan megmondom. 1989. december 22-én, pénteken.

{youtube}pbPrqShSRAM{/youtube}

A fiatalokat is megkérdeztük, mit tudnak a forradalomról. Ezek a válaszok.

Lázár Emese: Bukarest, a szellemváros

A forradalom előestéjén Bukarestben voltam. Akkor már suttoztak a temesvári zavargásokról, a szállodában a recepciós gyanakodva és sokáig nézegette az akkor még könyvecske személyit. A város napközben sem volt barátságos, hideg volt, a kirakatok üresek, akárcsak a boltok előtt sorban állók tekintete.

Estére akár egy szellemváros, úgy nézett ki Bukarest, az alig megvilágított főtéren rendőrök sorakoztak. A vonatállomásra tartva szembejött valamelyik gyárból a diktátor utolsó nagygyűlésére összehívott tömeg. Zászlókat, „Éljen az RKP!”, „Éljen Ceaușescu!” és hasonló feliratú táblákat vittek.

A metró aluljárójában fehér cetliket szórt el valaki. Akkor láttam életemben először és utoljára röpcédulát. A kíváncsiság nagyobb volt bennem, mint az óvatosság, felvettem. Ez állt rajta, románul: „Testvérek, kövessétek a brassói és temesvári testvéreiteket! Le a diktatúrával, halál Ceaușescura! Éljen a szabadság!”

A barátom szó szerint kitépte a kezemből a cetlit, és visszadobta a földre. Nem nyúlt utána senki, nem követett bennünket sem senki, a vonaton sem beszélt senki arról, hogy mi történik Bukarestben.

Pedig akkor már állt a bál. Soha nem felejttem el a szüleim arcát, akik azt hitték, többet nem látnak viszont, ugyanis a szállodát, ahol megszálltunk, szitává lőtték.

Pál Edit Év: az volt az első halál, amit láttam

Az a bizonyos december annyira beégett a retinámba, hogy fekete-fehér fotókon látom hétéves önmagam, amint bámulom a tévét. Valamiért a szomszédban követtük az eseményeket egy lámpás televízió, leginkább arra emlékszem, hogy mindenki felfokozott izgalmi állapotban volt, azelőtt soha annyi tévét nem nézhettünk, mint akkor.

Gyerekként semmit nem értettünk a román szövegből, a képsorok jelentését sem igazán tudtuk összerakni, de kitartóan ültünk, hevertünk, szunyókáltunk a készülék előtt.

Nem értettük, csak éreztük, hogy nagy változások vannak. Addig mesének tűnt a történet, amit láttunk, a lecsupaszított valóság csak akkor csapott meg, amikor elkezdődött az ijesztgetés, hogy ne menjünk az utcára, mert lelőhetnek. Ha kint vagyunk, szorosan a fal mellett menjünk, bent pedig ne közelítsünk az ablakhoz.

Szásza: „Jos, Ilescu!”

Alig voltam több háromévesnél, mikor Romániát is utolérte a rendszerváltás szele. Emlékeim nem nagyon vannak az udvarhelyi zűrzavaros napokból, de a családi elbeszélésekből egy kaotikus történet áll össze, amiben senki sem tudta, mi történik éppen, és mit is kéne tenni.

Testvérem Brassóban volt egyetemista, és dolgozott, a forradalom napjaiban szüleim őt várták aggódva haza: mint kiderül, nem is alaptalanul, hiszen ott sem a békesség lengte be az embereket, testvéremet csupán néhány méterrel került el egy gépfegyverből leadott sorozatlövés.

Bédegházi Attila-Csaba: a bacsit és a nénit lelőtték

Annyira emlékszem a '89-es eseményekből, amennyit egy négyéves gyermek felfogott az akkori világból. Nem sokat. Az tisztán él bennem, hogy akkor este féltünk, mert édesapám nem ért időben haza, és tudtuk, hogy nem jó dolgok történtek. Édesanyám annyit mondott, hogy feküdjünk le, és legyünk nagyon csendben.

2013. december 20. péntek, 13:49

2013. december 20. péntek, 13:49

”